

Hezargrad Kazasında Gayrimüslimler (1833-1850)

Hava Selçuk¹

Özet

Hezargrad şehri 19. yüzyılda Deliorman(Divaneorman), Kara Lom ve İvrana nahiyelerinden oluşmakta idi. Bu çalışmada Hezargrad kazasında 1833 ile 1850 yılları arasında yaşayan Gayrimüslimlerin cizye vergileri ele alınmıştır. Hezargrad şehrine ait 1833-1850 yılları arasına kapsayan 1833, 1834, 1846,1847, 1849 ve 1850 yıllarına ait altı adet Cizye ve reaya Nüfus defteri ile her bir mahalle ve köye ait kırk adet temettuat defterleri incelenmiştir. Bunun yanı sıra cizye vergisinin belirli bir usule bağlandığı 1694 yılına ait Hezargrad Gayrimüslim nüfusu hakkında bilgi veren bir defter de çalışmada kullanılmıştır. Hezargrad kazası merkez köylerinde Gayrimüslimlerin yaşadığı 5 adet köy bulunmaktadır. Deliorman (Divaneorman) nahiyesine bağlı 7 köyde, İvrana Nahiyesine bağlı 6 köyde, Kara Lom Nahiyesine bağlı 25 köyde ve nereye bağlı olduğu ifade edilmeye 4 adet köyde Gayrimüslimler bulunmaktadır. Gayrimüslimlerin büyük bir kısmı Kara Lom nahiyesine bağlı köylerde ikamet etmektedir. Netice itibarıyla Hezargrad'a bağlı 47 köyde Gayrimüslimler yaşamaktadır. Bu köylerden sadece 10 adet köy Gayrimüslimlerden oluşmaktadır. Diğer 37 köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.

Giriş

Deliorman bölgesi Murad döneminde vezir Çandarlı Ali Paşa tarafından 1388-1389 döneminde ele geçirilmiştir. Bununla birlikte Hezargrad² şehrinin belgelerde yer alması 16. yüzyıldadır. Bu yüzyılda şehir Niğbolu

- 1 Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi/Kayseri ORCID: 0000-0002-9136-9158, hselcuk@erciyes.edu.tr
- 2 Hezargrad ile ilgili yapılan çalışmalar; Aziz Altı, Divaneorman Nahiyesi'nden 1768-1774 Osmanlı-Rus Harbine Asker Temini Ve Divaneorman Nahiyesi'nin Demografik Özellikleri (1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre), *Balkan Araştırmaları dergisi*, 2018, Cilt 7, Sayı 2, 311 – 340; Nevena Nedelcheva, “Socio-Economic Structure Of The Christian Population Of Hezargrad During The 1840s”, 2020.

Sancağı içerisinde yer almaktadır³. Hezargrad şehri Rusçuk'un 60 km. güneydoğusunda Varna-Rusçuk demiryolu üzerinde, Ak Lom ırmağı kıyısında bulunmaktadır. 16. yüzyılın ikinci çeyreğinde Veziriazam Makbul İbrahim Paşa tarafından Sünnî İslâm'ı kuvvetlendirmek amacıyla inşa edilen külliyein etrafında kurulmuş olup camileri, tekkeleri, mescitleri, hamamları ve mahalleleriyle kısa sürede bir Türk İslâm şehri merkezi haline gelmiştir⁴.

1557 yılında Hezargrad'a tabi kırsal yerleşimlerdeki Müslüman yapıya bakılacak olursa sadece Müslümanların sakin olduğu toplam 147 köy bulunmaktadır. Nüfusları ise 20.159'dur. Sadece Gayrimüslimlerin yaşadığı 19 köy bulunmaktadır. 1.184 hane, 868 mücerred, 19 bive hanesi ve bir diğer hane kayıtlı olan köylerde toplam nüfus 6.841'dir. Müslümanların ve Gayrimüslimlerin bir arada oturduğu toplam 20 köy bulunmaktadır. Bu köylerde 11.028 Gayrimüslim yaşamaktadır. Müslüman sayısı ise 596'dır. Gayrimüslim ve Müslüman sayısı arasında 10.432 gibi oldukça yüksek bir fark bulunmaktadır. Hezargrad'a tabi bütün köy ve merkez mahallelerde yaşayan toplam Müslüman sayısı ise 21.750, Gayrimüslim sayısı 17.869'dur. Müslüman nüfusun Gayrimüslim nüfustan 3.881 kişi fazladır⁵.

Hezargrad'ın Hristiyan cemaati de 17.yüzyılda en az bir okula sahipti. Şehri ziyaret eden Sofya Katolik piskoposlarının iki ayrı raporu, Hezargrad'ın 17. yüzyıl ortalarındaki durumu hakkında ayrıntılı bilgi verir. Piskopos Peter Bogdan Bakčić, 1640'ta burada on kadar Katolığın yaşadığını, bunların Dubrovnik'ten gelen tüccar olduğunu, şehirde iki kiliseye sahip 150 hane civarında Ortodoks'un, yetmiş hane Ermeni'ni'n bulunduğunu, bunların tamamının zanaat sahibi olup marangozluk ve inşaat ustalığı yaptıklarını, dikkat çekici üç cami arasında birinin oldukça büyük ve bir sanat şaheseri, diğerlerinin basit yapılar olduğunu belirtir. Piskopos Philip Stanislavov ise 1659'da hemen hemen aynı rakamları vererek burada 100 hane Bulgar ve 1.700 hane Türk'ün yaşadığını yazar. 1651'de Hezargrad'a gelen Evliya Çelebi de 1700 rakamını zikreder. 1642 tarihli avarız defterinde yalnızca altmış sekizi Hristiyan 487 hane kayıtlıdır. Stanislavov ayrıca yedi cami ve iki kilisenin bulunduğundan söz eder⁷.

3 Halime Kozlublub Doğru, *1844 Nüfus Sayımına Göre Deliorman ve Dobruca'nın Demografik, Sosyal ve Ekonomik Durum*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2011, s. 46.

4 Machiel Kiel, "Hezargrad", *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.17, 1998, s.297-300.

5 Senam Karagöz, *XV-XVI. Yüzyıllarda Deliorman-Tözlük Hattında Osmanlı Yerleşmesi (Fetih, İskân ve Nüfus)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2019, s.211.

6 BOA, MAD.d, 1301'de göre 1694 yılında Hezargrad'da 15 ala, 38 evsat ve 8 edna cizye kâğıdına sahip toplam 61 Ermeni bulunmaktadır. Bu tarihte Hezargrad kazasında toplam 96 ala, 731 evsat, 501 edna cizye kâğıdına sahip toplam 2.725 Gayrimüslim bulunmaktadır.

7 Kiel, "Hezargrad", s.297-300; Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, 3. Kitap, YKY Yayını, İstanbul 1999, s.179-180.

Türk-Rus savaşlarının yaşandığı 1810'da şehir işgal edilmiş ve tahribata uğramıştır. 1828-1829 savaşında da tahribat devam etmiştir. Müslümanlar ormanlara ve dağlara kaçmış ancak Rus ordusu çekildikten sonra geri dönebilmişlerdir. Ruslar çekilmeden önce Ahmed Paşa ve İbrahim Paşa camilerinin son cemaat yerlerini tahrip etmiş, buradaki mermer sütunları savaş hâtırası olarak götürmüşlerdir. Bu kısımlar daha sonra ağaç ve kerpiçten yeniden inşa edilmiştir. Ruslar geri çekilirken köylerde ve şehirdeki Hristiyan ahalide onlarla birlikte gitti (bu büyük göçün defteri Rus sınır muhafızlarınca tutulmuş olup basılmıştır⁸).

Edirne anlaşması Hezragrad ve Deliorman'da ekonomik ve demografik değişikliklere neden oldu. Dağ köylerinde oturan Bulgarlar büyük gruplar halinde ovaya inerek yine Bulgarların bulunduğu köylere yerleşti, bu köylerde Bulgar nüfusu arttı. Çok sayıda Bulgar aile Hezragrad'a geldi. Varoş mahallesi kentin en büyük mahallesi haline geldi. Türklerin nüfusunda azalma gözlemlendi. Tekrarlanan Rus istilaları sırasında Bulgarlar kendileri gibi Ortodoks olan Ruslarla bütünleşti. Ruslardan aldıkları cesaretle davranışları daha saldırgan hale geldi. Olaylar Türk halkının yaşam bağlarını adeta zayıflattı⁹.

Ancak birkaç yıl sonra padişahın genel af fermanının çıkması üzerine Rusya'daki şartlardan memnun kalmamış olan birçok göçmen geri döndü. Daha 1832'de Hezragrad'da bir kilise ve Hristiyan mektebinin faaliyete geçmesine rağmen 1828'deki göçün izleri kolay silinmedi. Şehir ve köylerin nüfus yapısında önemli değişimler oldu. Meselâ Hezragrad kazasına bağlı olup Bulgarca adlar taşıyan ve önceleri Hristiyan nüfusun yoğun olduğu yirmi yedi köyde 1841'de 1.124 hane Hristiyan yaşamaktaydı. Bu rakam 1642'de 2.254 idi. Diğer taraftan aynı köylerin Müslüman ahalisinin nüfuslarında yükselme oldu. 1642'de 869 hane olan nüfus 1841'de 2.903'e ulaşmıştı. Vakıf köyü olan Arnavutköy nüfusunun $\frac{2}{3}$ 'ünü kaybetmişti. Ermeni nüfus da ortadan kalkmıştı¹⁰.

Hezragrad Kazası Gayrimüslimleri (1833-1850)

Hezragrad şehri 19. yüzyılda Deliorman(Divaneorman), Kara Lom ve İvrana nahiyelerinden oluşmakta idi. Kaza merkezi olan Hezragrad' bağlı köylerde bulunmaktaydı. Hezragrad şehrine ait 1833-1850 yılları arasına kapsayan 1833, 1834, 1846,1847, 1849 ve 1850 yıllarına ait altı adet Cizye

8 Kiel, "Hezragrad", s.297-300.

9 Doğru, *1844 Nüfus Sayımına Göre Deliorman ve Dobruca'nın Demografik, Sosyal ve Ekonomik Durumu*, s.50.

10 Kiel, "Hezragrad", 297-300.

ve reaya Nüfus defteri ile her bir mahalle ve köye ait kırk adet temettuat defterleri incelenmiştir. Bunun yanı sıra cizye vergisinin belirli bir usule bağlandığı 1694 yılına ait Hezargrad Gayrimüslim nüfusu hakkında bilgi veren bir defter de çalışmada kullanılmıştır.

A.Hezargrad Şehrinde Yaşayan Gayrimüslimler

Hezargrad şehrinde bulunan mahallerden Varoş Mahallesi, Kasım Paşa Mahallesi, İskender Bey Mahallesi ve Mustafa Çelebi Mahallesinde Gayrimüslimler ikamet etmektedir. 1833 tarihli defterde “*Nefs-i Hezargrad*” başlığı altında mahalle belirtilmeden 143 Gayrimüslimin evsat ve edna cizye kâğıdına sahip olduğu kayıt edilmiştir. Bu tarihte ala cizye kâğıdına sahip kişi bulunmamaktadır. Kaza dâhilinde bulunan ve “*Perakende*” olarak nitelendirilen Gayrimüslimlerin sayısı 23’dür. 1833 yılında Hezargrad şehrinde toplam 166 cizye ödemekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktaydı. 99 cizye kağıdı evsat, 67 cizye kağıdı edna düzeyinde idi. Bu tarihte evsat düzeyindeki kişi 24 kuruş, edna düzeyindeki kişi ise 12 kuruş cizye vergisi vermekle mükellefti¹¹. Buna göre Hezargrad şehrinde bulunan Gayrimüslimler 2.376 kuruş evsat, 276 kuruş edna cizye vergisi verecektir. Toplam *Nefs-i Hezargrad* 1833 yılında 2.652 kuruş vergi vermekle mükelleftir (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise Varoş Mahallesinde 135, Mahalle-i Dabakhane-Mahalle-i Kasım Paşa başlığı altında 18 ve Mahalle-i Dobrova’da 27 olmak üzere toplam 183 cizye kâğıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir. Ayrıca 25 cizye kâğıdına sahip yabancı başlığı altında kayıt edilirken ayrıca 12 cizye sahibinin de nahiyede ayrı bir başlık altında (*Nahiye-i mezburede sabuncular*) kaydedildiği görülmektedir (D.CHM.d, 27303).

1846 yılına gelindiğinde Hezargrad şehrinde yaşayan Gayrimüslimlerin yaşadığı mahalleler teker teker kayıt edilmiştir. Bu deftere göre Hezargrad şehrinde Gayrimüslimlerin yaşadığı mahalleler şunlardır: Varoş Mahallesi (Gayrimüslim), İskender Bey Mahallesi (Müslüman-Gayrimüslim), Kasım Paşa Mahallesi (Müslüman-Gayrimüslim) ve Mustafa Çelebi Mahallesi (Gayrimüslim). Ayrıca bu tarihte şehirde 21 cizye kâğıdına sahip Yahudi bulunmaktadır. Hezargrad şehir ve hanlarında kalan cizye vergisi vermekle mükellef 40 kişi vardır. 1846 yılında cizye vergisi ala düzeyinde olanlar 60, evsat düzeyinde olanlar 30 ve edna düzeyinde olanlar 15 kuruştur. Buna göre 1846 yılında Varoş Mahallesinde 203 (9 ala, 167 evsat, 27 edna),

11 Mustafa Paşanın belirlediği miktarlara göre ise a’lâ olanlar 48, evsat olanlar 24 ve edna olanlar ise 12 dirhem gümüş ödemeleri istendi. İlerleyen dönemlerde gümüşün kuruş ile eşitlenmesi üzerine 1 dirhem eşittir bir kuruş olarak belirlendi. 1834 yılında ise sikke üzerinden yeniden belirlenen cizye miktarları ala 60, evsat 45 ve edna 30 sikke olarak toplanmaya başladı (Selim Özcan, XIX. Yüzyılın Ortalarında Sinop’taki Gayrimüslimlerin Sosyal ve Ekonomik Yapısı”, *OTAM*, S. 30, Ankara 2011, 166-167).

Kasım Paşa Mahallesiinde 13 (9 evsat, 4 edna), İskender Bey Mahallesiinde 60 (1 ala, 43 evsat, 16 edna), Perakende ve hanlarda 40 (1 ala, 27 evsat, 12 edna), Yahudiler 21(1 ala, 8 evsat, 12 edna) olmak üzere toplam 374 cizye vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Hezargrad merkezinde yaşayan Gayrimüslimlerin vereceği cizye vergisi 10.485 kuruştur (ML. VRD.CHM.d, 721).

1847 yılına Hezargrad şehrinde Gayrimüslimlerin yaşadığı mahalleler şunlardır: Varoş Mahallesi, İskender Bey Mahallesi, Kasım Paşa Mahallesi ve Mustafa Çelebi Mahallesi. Ayrıca bu tarihte şehirde 14 cizye kâğıdına sahip Yahudi bulunmaktadır. Hezargrad şehir ve hanlarında kalan cizye vergisi vermekle mükellef 44 kişi vardır. 1847 yılında cizye vergisi ala düzeyinde olanlar 60, evsat düzeyinde olanlar 30 ve edna düzeyinde olanlar 15 kuruştur. Buna göre 1847 yılında Varoş Mahallesiinde 210 (9 ala, 163 evsat, 38 edna), Kasım Paşa Mahallesiinde 15 (9 evsat, 6 edna), İskender Bey Mahallesiinde 60 (1 ala, 47 evsat, 12 edna), Perakende ve hanlarda 44 (26 evsat, 18 edna), Yahudiler 14 (1 ala, 6 evsat, 7 edna) olmak üzere toplam 384 cizye vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Hezargrad merkezinde yaşayan Gayrimüslimlerin vereceği cizye vergisi 10.530 kuruştur (NFS.d., 6465).

1849 yılına Hezargrad şehrinde Gayrimüslimlerin yaşadığı mahalleler şunlardır: Varoş Mahallesi, İskender Bey Mahallesi, Kasım Paşa Mahallesi ve Mustafa Çelebi Mahallesi. Ayrıca bu tarihte şehirde 11 cizye kâğıdına sahip Yahudi bulunmaktadır. Hezargrad şehir ve hanlarında kalan cizye vergisi vermekle mükellef 45 kişi vardır. 1849 yılında Varoş Mahallesiinde 203 (8 ala, 150 evsat, 45 edna), Kasım Paşa Mahallesiinde 15 (8 evsat, 7 edna), İskender Bey Mahallesiinde 58 (1 ala, 44 evsat, 13 edna), Perakende ve hanlarda 45 (1 ala, 30 evsat, 14 edna), Yahudiler 11 (1 ala, 6 evsat, 4 edna) olmak üzere toplam 332 cizye vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Hezargrad merkezinde yaşayan Gayrimüslimlerin vereceği cizye vergisi 10.605 kuruştur (NFS.d., 6467).

1850 yılına Hezargrad şehrinde Gayrimüslimlerin yaşadığı mahalleler şunlardır: Varoş Mahallesi, İskender Bey Mahallesi, Kasım Paşa Mahallesi ve Mustafa Çelebi Mahallesi. Ayrıca bu tarihte şehirde 17 cizye kâğıdına sahip Yahudi bulunmaktadır. Hezargrad şehir ve hanlarında kalan cizye vergisi vermekle mükellef 47 kişi vardır. 1850 yılında cizye vergisi ala düzeyinde olanlar 60, evsat düzeyinde olanlar 30 ve edna düzeyinde olanlar 15 kuruştur. Buna göre 1850 yılında Varoş Mahallesiinde 256 (9 ala, 162 evsat, 85 edna), Kasım Paşa Mahallesiinde 17 (8 evsat, 9 edna), İskender Bey Mahallesiinde 65 (1 ala, 48 evsat, 5 edna), Perakende ve hanlarda 47(22 evsat, 25 edna), Yahudiler 17 (1 ala, 6 evsat, 10 edna) olmak üzere toplam

448 cizye vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Hezargrad merkezinde yaşayan Gayrimüslimlerin vereceği cizye vergisi 11.520 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172).

Yahudiler

1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 8 evsat 12 edna cizye vergisi vermekle mükellef 21 Yahudi bulunmaktadır. 1846 yılında toplam cizye vergisi 380 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre 1 ala, 6 evsat 7 edna cizye düzeyinde vergi vermekle mükellef 14 Yahudi bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 345 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre 1 ala, 6 evsat 4 edna cizye vergisi vermekle mükellef 13 Yahudi bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 300 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 yılında 1 ala, 6 evsat ve 10 edna düzeyinde vergi veren 17 Yahudi bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 290 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172).

Kıptiler (Gayrimüslim)

Hezargrad'da bulunan Kıptilere ait temettuat defterine göre 56 cizye vergisi vermekle mükellef gayrimüslim Kıpti bulunmaktadır (ML.VRD. TMT.d,11962)

Hezargrad şehrinde 1833 yılında 166 cizye ödemekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktaydı. 99 cizye kâğıdı evsat, 67 cizye kâğıdı edna düzeyinde idi. Şehirde bulunan Gayrimüslimlerin cizye vergisi 2.652 kuruştur. 1850 yılına gelindiğinde ise toplam 448 cizye vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Hezargrad merkezinde yaşayan Gayrimüslimlerin vereceği cizye vergisi 11.520 kuruştur. 1833 ile 1850 yılları arasında cizye vergisi vermekle mükellef kişilerin sayısında 322 kişilik ve cizye vergisinde de 8.868 kuruşluk bir artış görülmüştür. Dolayısıyla şehrin Gayrimüslim nüfusu ve cizye vergisi bu süreç içerisinde artmıştır.

Gayrimüslimlerin yaşadığı köylerin hangi nahiyeye bağlı olduğu farklı farklılıklar bulunmaktadır. Bazıları Hezargrad merkezine bağlı köyler iken bazıları ise Deliorman (Divaneorman), İvrana ve Kara Lom nahiyesine bağlıdır.

B.Hezargrad Kazası merkezinde Gayrimüslimlerin Yaşadığı Köyler

Hezargrad merkezine bağlı altı köylerde 1833 yılında 412 cizye vergisi vermekle mükellef kişi varken bu sayı 1850 yılında 665 kişiye yükselmiştir.

1. Arnabud Köyü (Müselleme)-Poroişte

Hezargrad merkezine bağı köylerdendir. 1833 yılına ait cizye defterinde Arnabud köyünde 3 evsat ve 2 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 5 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 84 (evsat 24 kuruş, edna 12 kuruş vergi vermektedir) kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 7 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). 1850 yılına ait kayıtlarda bu köy bulunmamaktadır.

2. Ezerce Köyü-Ezerets

Ezerce köyü Hezargrad'ın merkez köylerindendir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Ezerce köyünde 34 evsat ve 5 edna olmak üzere 39 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 871 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 41 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Ezerce köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 180 nefer Müslüman, 28 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 11942, s.90, 105). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 61 evsat, 6 edna olmak üzere 68 cizye vergisi vermeye mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.980 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 63 evsat ve 9 edna düzeyinde vergi vermeye mükellef 73 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.085 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Ezerce köyünde 1 ala,65 evsat ve 5 edna olmak üzere 71 cizye vergisi vermeye mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.985 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 42 evsat ve 9 edna olmak üzere 52 cizye vergisi vermeye mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.455 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 39 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 52'ye yükselmiştir.

3. Kızıl Murad Köyü-Blagoevo

Kızıl Murad köyü Hezargrad'ın merkeze bağı köylerindendir. Köyde Gayrimüslimler yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Kızıl Murad köyünde 198 evsat ve 14 edna cizye vergisi vermeye mükellef 212 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 4.920 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 246 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Kızıl Murad köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 204 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 11974, s.98). 1846 yılına ait olan cizye

defterinde 5 ala, 318 evsat, 43 edna olmak üzere 212 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 10.485 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 5 ala, 336 evsat ve 55 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 396 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 11.305 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Kızıl Murad köyünde 5 ala, 341 evsat ve 47 edna olmak üzere 393 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 11.285 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 5 ala, 334 evsat ve 53 edna olmak üzere 392 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 11.490 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 212 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 392'ye yükselmiştir.

4.Palamarça- Köyü-Palamartsı

Palamarça köyü Hezargrad'ın merkez köylerindedir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Palamarça köyünde 95 evsat ve 7 edna olmak üzere 102 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 2.364 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 101 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Palamarça köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 98 nefer Müslüman, 47 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 11960, s.49, 75). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 97 evsat, 12 edna olmak üzere 110 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.150 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 96 evsat ve 18 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 115 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.210 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Palamarça köyünde 1 ala, 100 evsat ve 18 edna olmak üzere 115 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.330 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 103 evsat ve 1 edna olmak üzere 105 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.165 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 102 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 105'ya yükselmiştir.

5.Torlak Köyü-Hlebarovo

Torlak köyü Hezargrad'ın merkez köylerindedir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde

Torlak köyünde 79 evsat ve 14 edna olmak üzere 93 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 2.064 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 90 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Torlak köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 154 nefer Müslüman, 50 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 11941, s.99). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 2 ala, 103 evsat, 8 edna olmak üzere 113 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.330 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 2 ala, 109 evsat ve 9 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 120 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.525 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Torlak köyünde 1 ala, 104 evsat ve 10 edna olmak üzere 115 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.330 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 106 evsat ve 9 edna olmak üzere 116 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.375 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 93 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 116'ya yükselmiştir.

C. Hezargrad Kazası Deliorman Nahiyesinde Gayrimüslimlerin Yaşadığı Köyler

Deliorman Nahiyesi daha çok Müslüman köylerin çoğunlukta bulunduğu yerleşim yerlerindedir. Nahiyede bulunan köylerden üçünde sadece Gayrimüslimler, dört köyde ise Müslümanlarla Gayrimüslimlerle birlikte yaşamaktadır. Nahiyede bulunan köylerde 1833 yılında 175 Gayrimüslim bulunurken bu sayı 1850'de 550 kişiye yükselmiştir (Dikilitaş köyü 1850 kayıtlarında bulunmamaktadır)

1. Demirciler Köyü-Jelyazkovets

Demirciler köyü Hezargrad'ın Deliorman (Divaneorman) Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır. 1833 yılına ait cizye defterinde Demirciler köyünde evsat düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 12 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 288 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 17 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Demirciler köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 43 Müslüman, 19 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 11986, s.13, 32) 1846 yılına ait olan cizye defterinde 24 evsat, 1 edna olmak üzere 25 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846

yılında köyün toplam cizye vergisi 735 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 25 evsat ve 5 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 30 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 825 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Demirciler köyünde 29 evsat ve 2 edna olmak üzere 31 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 900 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 27 evsat ve 2 edna olmak üzere 29 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 840 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 12 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 29'a yükselmiştir.

2.Dikilitaş Köyü-Pobit-Kamak

Dikilitaş köyü Deliorman (Divaneorman) Nahiyesine bağlıdır. Dikilitaş köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 90 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12016, s.46). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 2 ala, 150 evsat 26 edna cizye vergisi vermekle mükellef 178 Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 5.010 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721).

3.Hırsova Köyü

Hırsova köyü Hezargrad'ın Deliorman (Divaneorman) Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Hırsova köyünde 18 evsat ve 1 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 19 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 444 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 15 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Hırsova köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 106 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 11985, s.28) 1846 yılına ait olan cizye defterinde 2 ala, 124 evsat, 22 edna olmak üzere 148 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.170 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 2 ala, 131 evsat ve 17 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 50 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 4.305 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Hırsova köyünde 2 ala, 138 evsat ve 17 edna olmak üzere 157 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 4.515 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 2 ala, 136 evsat ve 19 edna olmak üzere 157 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.505

kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 19 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 157'ye yükselmiştir.

4.Kabakulak Köyü-Uşintsi

Kabakulak köyü Hezargrad'ın Deliorman (Divaneorman) Nahiyesine bağlı köylerindendir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Kabakulak köyünde 8 evsat ve 1 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 9 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 14 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303).Kabakulak köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 35 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12018, s.19) 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 53 evsat, 9 edna olmak üzere 63 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.785 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 52 evsat ve 18 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 61 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.800 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Kabakulak köyünde 1 ala, 57 evsat ve 11 edna olmak üzere 69 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.935 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 58 evsat ve 10 edna olmak üzere 59 cizye cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.010 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 9 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 59'a yükselmiştir.

5.Karacaarnabud Köyü-Golyam-izvor

Karacaarnabud köyü Hezargrad'ın Deliorman (Divaneorman) Nahiyesine bağlı köylerindendir. Köyde Gayrimüslimler (Rum) yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Karacaarnabud köyünde 22 evsat ve 4 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 26 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 576 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 5 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Karacaarnabud köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 46 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 11947, s.13). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 81 evsat, 13 edna olmak üzere 95 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.170 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 89 evsat ve 15 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 105 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye

vergesi 2.955 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Karacaarnabud köyünde 1 ala, 100 evsat ve 14 edna olmak üzere 115 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.270 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 105 evsat ve 13 edna olmak üzere 119 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.405 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 26 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 119'ya yükselmiştir.

6.Topçu Köyü-Senova

Topçu köyü Hezargrad'ın Deliorman (Divaneorman) Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Gayrimüslimler yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Topçu köyünde 73 evsat ve 7 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 80 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 1.836 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 90 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303).Topçu köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 72 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12017, s.37). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 2 ala, 126 evsat, 22 edna olmak üzere 150 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.230 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 2 ala, 131 evsat ve 18 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 151 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 4.320 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Topçu köyünde 2 ala, 128 evsat ve 11 edna olmak üzere 115 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 4.125 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 2 ala, 141 evsat ve 11 edna olmak üzere 119 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.515 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 80 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 115'e yükselmiştir.

7.Uzuncaalan Köyü-Ravno

1834 tarihli defterde ise toplam 29 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Deliorman nahiyesine bağlı Uzuncaalan köyü(Güzelce mahallesi) temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 22 Müslüman,30 hane Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 11957, s.10, 28). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 57 evsat 16 edna cizye vergisi vermekle mükellef 74 Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.010 kuruştur (ML.VRD.CHM.d,

721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 66 evsat 7 edna cizye düzeyinde vergi vermekle mükellef 74 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.145 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Uzuncalan köyü 1 ala, 65 evsat 4 edna cizye vergisi vermekle mükellef 13 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.070 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 yılında 1 ala, 65 evsat ve 5 edna düzeyinde vergi veren 71 Gayrimüslim bulunmaktadır. Köyün toplam cizye vergisi 2.085 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1834 yılında köyde 29 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 71'e yükselmiştir.

D. Hezargrad Kazası İvrana Nahiyesinde Gayrimüslimlerin Yaşadığı Köyler

Nahiyyede bulunan 2 köyde Gayrimüslimler, 4 köyde ise Müslümanlarla Gayrimüslimlerle birlikte yaşamaktadır. Nahiyyede bulunan köylerde 1833 yılında 189 Gayrimüslim bulunurken bu sayı 1850'de 403 kişiye yükselmiştir (Ütüklük köyü 1850 kayıtlarında bulunmamaktadır).

1. Arnabud-ı Vakf Köyü

Arnabud-ı Vakf köyü Hezargrad'ın İvrana Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Gayrimüslimler yaşamaktadır. 1833 yılına ait cizye defterinde Arnabud-ı Vakf köyünde 96 evsat ve 16 edna olmak üzere 112 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 2.496 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 121 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Arnabud-ı Vakf köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 145 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 11956, s.68). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 4 ala, 197 evsat, 31 edna olmak üzere 112 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 5.615 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 4 ala, 204 evsat ve 42 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 250 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 6.990 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Arnabud-ı Vakf köyünde 4 ala, 197 evsat ve 53 edna olmak üzere 254 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 5.945 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 4 ala, 205 evsat ve 46 edna olmak üzere 255 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 7.080 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 112 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 255'e yükselmiştir.

2.Borazan Köyü-Trıbaç

Borazan köyü Hezargrad'ın İvrana Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Borazan köyünde evsat düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 11 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 264 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 12 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Borazan köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 40 Müslüman, 1 çiftlik, 1kiptiyan, 10 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12027, s.20,21, 27) 1846 yılına ait olan cizye defterinde 20 evsat, 6 edna olmak üzere 26 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 690 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 21 evsat ve 3 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 24 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 675 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Borazan köyünde 19 evsat ve 3 edna olmak üzere 22 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 615 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 19 evsat ve 1 edna olmak üzere 20 cizye cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 585 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 11 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 20'ye yükselmiştir.

3.Çekendin Köyü-Lilyak

Çekendin köyü Hezargrad'ın İvrana Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Çekendin köyünde 17 evsat cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 308 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 24 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Çekendin köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 107 Müslüman, 26 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12092, s.53, 67). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 39 evsat, 5 edna olmak üzere 45 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.715 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 48 evsat ve 12 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 61 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.580 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Çekendin köyünde 1 ala, 44 evsat ve 2 edna olmak üzere 47 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.410

kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 40 evsat ve 4 edna olmak üzere 45 cizye cizye vergisi vermeye mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.320 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 17 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 45'e yükselmiştir.

4. Geren Köyü-Bıbel

Geren köyü Hezargrad'ın İvrana nahiyesine bağlı köylerindendir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Geren köyünde 28 evsat ve 1 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 29 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 684 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 30 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Geren köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 48 Müslüman, 20 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12104, s.31). 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.785 kuruştur (ML.VRD. CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 35 evsat ve 2 edna düzeyinde vergi vermeye mükellef 38 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.140 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Geren köyünde 1 ala, 38 evsat ve 2 edna olmak üzere 69 cizye vergisi vermeye mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.230 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 40 evsat ve 1 edna olmak üzere 42 cizye cizye vergisi vermeye mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.275 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 29 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 43'ye yükselmiştir.

5. Taşçı Köyü-Kamenar

Taşçı köyü Hezargrad'ın İvrana Nahiyesine bağlı köylerindendir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Taşçı köyünde 9 evsat ve 3 edna cizye vergisi vermeye mükellef 12 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 252 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 12 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Taşçı köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 28 Müslüman, 18 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12096, s.15, 25) 1846 yılına ait olan cizye defterinde 27 evsat, 10 edna olmak üzere 37 cizye vergisi vermeye mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 960 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 33 evsat ve 7 edna düzeyinde vergi vermeye mükellef 40

Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.095 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Taşçı köyünde 33 evsat ve 6 edna olmak üzere 39 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.080 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 34 evsat ve 6 edna olmak üzere 40 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.110 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 12 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 40'a yükselmiştir.

6.Ütüklер Köyü-Gorotsvet

Hezargrad'ın İvrana nahiyesine bağlı köylerdendir. 1833 yılına ait cizye defterinde Ütüklер köyünde 5 evsat ve 3 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 8 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 156 (evsat 24 kuruş, edna 12 kuruş vergi vermektedir) kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1844 yılına ait temettuat kaydında sadece 52 hane Müslüman bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12026). 1850 yılına ait kayıtlarda Ütüklер köyüne ait bilgi bulunmamaktadır.

E.Hezargrad Kazası Kara Lom Nahiyesinde Gayrimüslimlerin Yaşadığı Köyler

Kara Lom nahiyesi bağlı birçok köylerde Gayrimüslimler yaşamaktadır. Nahiyede bulunan 4 köyde Gayrimüslimler, 21 köyde ise Müslümanlarla Gayrimüslimlerle birlikte yaşamaktadır. Nahiyede bulunan köylerde 1833 yılında 1.610 kişi bulunurken bu sayı 1850'de 2.578 kişiye yükselmiştir.

1.Balcumur Köyü-Medovina

Balcumur köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Balcumur köyünde 13 evsat ve 1 edna olmak üzere 14 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 324 (kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 15 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303).Balcumur köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 81 nefer Müslüman, 17 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12073, s.41,50). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 44 evsat,10 edna olmak üzere 54 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.470 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 45 evsat ve 10 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 55 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.500 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre

Balcumur köyünde 45 evsat ve 6 edna olmak üzere 51 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.440 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 46 evsat ve 7 edna olmak üzere 53 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.485 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 14 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 53'e yükselmiştir.

2. Baniska Köyü-Bansko

Baniska köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır. 1833 yılına ait cizye defterinde Baniska köyünde 21 evsat ve 1 edna olmak üzere 22 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 516 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 20 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Baniska köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 55 nefer Müslüman, 34 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12047 (Farklı isimle kayıtlı), s.29,41). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 23 evsat, 1 edna olmak üzere 24 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 705 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 25 evsat ve 3 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 28 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 795 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Baniska köyünde 23 evsat ve 4 edna olmak üzere 27 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 750 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 23 evsat ve 4 edna olmak üzere 27 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 750 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 22 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 27'ye yükselmiştir.

3. Bop Köyü-Bahşişler-Drinovo

Bop köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlıdır. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır. 1833 yılına ait cizye defterinde Bop köyünde evsat düzeyinde 14 kişi cizye vergisi vermeye mükelleftir. Yıllık bu köyün cizye vergisi 336 kuruştur (D.CMH.d, 27265). Bop köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 53 nefer Müslüman, 10 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12028, s33). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 27 evsat, 3 edna olmak üzere 30 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam

cizye vergisi 855 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 38 evsat ve 2 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 40 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.170 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Bop köyünde 30 evsat ve 6 edna olmak üzere 36 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 990 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 29 evsat ve 3 edna olmak üzere 32 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 915 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 14 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 32'ye yükselmiştir.

4.Çayır Köyü

Çayır köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Çayır köyünde 80 evsat ve 2 edna olmak üzere 82 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 1.944 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 90 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Çayır köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 62 nefer Müslüman, 67 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12081, s.16, 33). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 4 ala, 103 evsat, 12 edna olmak üzere 119 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.510 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 4 ala, 107 evsat ve 11 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 122 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.615 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Çayır köyünde 4 ala, 112 evsat ve 15 edna olmak üzere 131 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.825 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 2 ala, 115 evsat ve 16 edna olmak üzere 133 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.810 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 82 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 131'e yükselmiştir.

5.Dranofça Köyü-Dranoviçe

Dranofça köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlıdır. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Dranofça köyünde 105 evsat ve 10 edna olmak üzere 115 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 2.640 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde toplam 156

cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Dranofça köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 64 nefer Müslüman, 92 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12083, s.77). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 4 ala, 150 evsat, 15 edna olmak üzere 169 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.965 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 4 ala, 159 evsat ve 16 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 179 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 4.950 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Dranofça köyünde 4 ala, 167 evsat ve 12 edna olmak üzere 182 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 5.430 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 4 ala, 167 evsat ve 10 edna olmak üzere 181 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 5.400 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 115 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 181'e yükselmiştir.

6.Girivne Köyü-Grivitse

Girivne köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlıdır. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Girivne köyünde 61 evsat ve 7 edna olmak üzere 68 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 1.548 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 70 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303).Girivne köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 21 nefer Müslüman, 39 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12062, s.14, 33). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 61 evsat, 13 edna olmak üzere 74 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.025 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 68 evsat ve 6 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 74 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.130 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Girivne köyünde 68 evsat ve 13 edna olmak üzere 81 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.235 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 70 evsat ve 10 edna olmak üzere 80 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.250 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 68 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 116'ya yükselmiştir.

7.Hasanlar Köyü-Getsovo

Hasanlar köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlıdır. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Hasanlar köyünde 119 evsat ve 13 edna olmak üzere 131 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 3.012 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 162 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303).Hasanlar köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 37 nefer Müslüman, 81 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12075, s.57). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 3 ala, 131 evsat, 18 edna olmak üzere 152 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.380 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 3 ala, 161 evsat ve 11 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 175 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 5.175 kuruştur(NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Hasanlar köyünde 3 ala, 147 evsat ve 18 edna olmak üzere 168 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 4.860 kuruştur (NFS.d., 6467). 1833 yılında köyde 131 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 168'e yükselmiştir.

8.Hüseyince Köyü-Osenets

Hüseyince köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlıdır. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Hüseyince köyünde 193 evsat ve 16 edna olmak üzere 209 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 4.824 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 225 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Hüseyince köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 48 nefer Müslüman, 127 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD. TMT.d, 12079, s.25, 89). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 6 ala, 219 evsat, 30 edna olmak üzere 255 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 7.380 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 6 ala, 141 evsat ve 36 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 283 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 8.130 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Hüseyince köyünde 5 ala, 247 evsat ve 30 edna olmak üzere 282 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 8.160 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 5 ala, 253 evsat ve 22 edna olmak üzere 280 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850

yılında köyün toplam cizye vergisi 8.220 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 209 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 280'e yükselmiştir.

9.Kara Hasanlı Köyü-Getsovo

Kara Hasanlı köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindendir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır. 1833 yılına ait cizye defterinde Kara Hasanlı köyünde 57 evsat ve 4 edna olmak üzere 61 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 1.416 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 76 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Kara Hasanlı köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 40 nefer Müslüman, 68 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12056, s.11, 29). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 2 ala, 133 evsat, 28 edna olmak üzere 142 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.050 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 2 ala, 90 evsat ve 10 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 102 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.610 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Kara Hasanlı köyünde 2 ala, 97 evsat ve 6 edna olmak üzere 105 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.121 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 2 ala, 98 evsat ve 7 edna olmak üzere 107 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.165 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 61 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 107'ye yükselmiştir.

10.Haydarlu Köyü- Kardam

Haydarlu köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindendir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır. 1833 yılına ait cizye defterinde Haydarlu köyünde 34 evsat cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 816 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 34 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Haydarlu köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 167 Müslüman, 32 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12038, s.85, 102). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 48 evsat, 9 edna olmak üzere 58 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.635 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847

yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 55 evsat ve 6 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 52 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.800 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Haydarlu köyünde 1 ala, 57 evsat ve 1 edna olmak üzere 59 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.785 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 57 evsat ve 1 edna olmak üzere 59 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.785 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 34 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 59'a yükselmiştir.

11.Kılıçlar Köyü-Nojarrovo

Kılıçlar köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Kılıçlar köyünde 21 evsat ve 3 edna olmak üzere 24 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 540 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 26 Arnab cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Kılıçlar köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 70 nefer Müslüman, 27 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12058, s.19, 26). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 47 evsat, 5 edna olmak üzere 53 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.545 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 49 evsat ve 5 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 53 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.680 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Kılıçlar köyünde 1 ala, 49 evsat ve 6 edna olmak üzere 56 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.620 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 51 evsat ve 4 edna olmak üzere 55 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.650 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 24 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 55'e yükselmiştir.

12.Kovaçoviçe(Kovacubaca) Köyü-Kovaçitsa

Kovaçoviçe köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Kovaçoviçe köyünde 53 evsat ve 6 edna olmak üzere 59 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 1.344 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde toplam 75

cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303).Kovaçoğlu köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 68 nefer Müslüman, 54 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12043, s.35,63). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 2 ala, 86 evsat, 9 edna olmak üzere 97 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.835 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 2 ala, 89 evsat ve 10 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 101 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.940 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Kovaçoğlu köyünde 2 ala, 107 evsat ve 15 edna olmak üzere 107 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.585 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 2 ala, 95 evsat ve 16 edna olmak üzere 113 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.210 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 59 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 113'e yükselmiştir.

13.Kocapınar Yörükleri Köyü

Kara Lom nahiyesine bağlı Kocapınar Yörükleri köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 32 Müslüman, 15 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12040, s.17, 26). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 22 evsat 5 edna cizye vergisi vermekle mükellef 27 Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 735 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 23 evsat 7 edna cizye düzeyinde vergi vermekle mükellef 30 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 795 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Kocapınar Yörükleri köyü 23 evsat 3 edna cizye vergisi vermekle mükellef 26 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 735 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 yılında 26 evsat düzeyinde vergi veren Gayrimüslim bulunmaktadır. Köyün toplam cizye vergisi 780 kuruştur (ML.VRD. CHM.d, 1172). 1844 yılında köyde 15 Gayrimüslim bulunurken bu sayı 1850'de 26'ya yükselmiştir.

14.Kara Yakup Köyü

1834 tarihli defterde toplam 17 evsat düzeyinde cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Kara Lom nahiyesine bağlı Kara Yakup köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 44 Müslüman, 8 Gayrimüslim, 1 çiftlik bulunmaktadır (ML.VRD. TMT.d, 12030, s.21, 26). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 8 evsat 6 edna cizye vergisi vermekle mükellef 14 Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846

yılında köyün toplam cizye vergisi 330 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 13 evsat 2 edna cizye düzeyinde vergi vermekle mükellef 15 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 420 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Kara Yakup köyü 12 evsat 1 edna cizye vergisi vermekle mükellef 13 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 375 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 yılında 13 evsat düzeyinde vergi veren Gayrimüslim bulunmaktadır. Köyün toplam cizye vergisi 390 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1834 yılında köyde 17 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 13'e düşmüştür.

15.Konak Köyü-Geşanovo

Kara Lom nahiyesine bağlı Konak köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 42 müslüman, 51 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12063, s.15, 33). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 73 evsat 9 edna cizye vergisi vermekle mükellef 83 Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.385 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 70 evsat 14 edna cizye düzeyinde vergi vermekle mükellef 66 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.370 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Konak köyü 1 ala, 78 evsat 11 edna cizye vergisi vermekle mükellef 90 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.565 kuruştur (NFS.d., 6467). 1844 yılında köyde 42 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1849'de 90'e yükselmiştir.

16.Lütfi(?) Köyü

Kara Lom nahiyesine bağlıdır. 1846 yılına ait olan cizye defterinde 4 evsat cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 120 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 4 evsat düzeyinde vergi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 120 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Lütfi köyünde 4 evsat düzeyinde cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 120 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 4 evsat düzeyinde cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 120 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1846 yılında köyde 4 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de yine 4 olarak kalmıştır

17.Opaka(Obak) Köyü

Opaka köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Opaka köyünde 100 evsat ve 15 edna olmak üzere 115 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 2.580 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 123 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Opaka köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 128 nefer Müslüman, 96 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12067, s.63, 111). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 3 ala, 169 evsat, 15 edna olmak üzere 115 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 5.475 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 3 ala, 186 evsat ve 13 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 202 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 5.955 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Opaka köyünde 3 ala, 174 evsat ve 22 edna olmak üzere 199 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 5.730 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 3 ala, 150 evsat ve 20 edna olmak üzere 173 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.980 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 115 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 173'e yükselmiştir.

18.Sitova(Senova) Köyü

Sitova köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlıdır. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Sitova köyünde 64 evsat ve 8 edna olmak üzere 72 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 1.632 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde toplam 71 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Sitova köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 55 nefer Müslüman, 41 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12057, s.29, 50). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 2 ala, 73 evsat, 9 edna olmak üzere 84 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.445 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 2 ala, 79 evsat ve 3 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 84 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.535 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Sitova köyünde 3 ala, 80 evsat ve 7 edna olmak üzere 90 cizye vergisi

vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.685 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 3 ala, 83 evsat ve 7 edna olmak üzere 93 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.775 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 72 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 93'e yükselmiştir.

19.Sazlı Köyü-Tristika

Sazlı köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Sazlı köyünde 30 evsat ve 3 edna olmak üzere 33 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 756 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 35 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Sazlı köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 72 Müslüman, 28 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12086, s.38). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 43 evsat, 11 edna olmak üzere 55 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.515 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 48 evsat ve 12 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 61 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.580 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Sazlı köyünde 1 ala, 51 evsat ve 7 edna olmak üzere 59 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.695 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 50 evsat ve 1 edna olmak üzere 59 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.575 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 33 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 61'e yükselmiştir.

20.Odunca Köyü

Odunca köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Odunca köyünde 23 evsat ve 2 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 25 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 576 kuruştur (D.CMH.d, 27265). Odunca köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 71 Müslüman, 37 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12068, s.13). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 4 ala, 176 evsat, 20 edna olmak üzere 200 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 5.820

kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 4 ala, 181 evsat ve 25 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 210 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 6.040 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Odunca köyünde 4 ala, 197 evsat ve 21 edna olmak üzere 222 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 6.465 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 4 ala, 198 evsat ve 22 edna olmak üzere 224 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 6.510 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 25 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 222'ye yükselmiştir.

21.Sadina Köyü

Sadina köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Sadina köyünde 139 evsat ve 23 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 182 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 4.092 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 189 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Sadina köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 154 Müslüman, 108 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12084, s.46, 85). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 5 ala, 209 evsat, 28 edna olmak üzere 242 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 6.990kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 5 ala, 212 evsat ve 39 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 256 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 7.245kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Sadina köyünde 5 ala, 221 evsat ve 35 edna olmak üzere 261 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 7.475 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 5 ala, 226 evsat ve 31 edna olmak üzere 262 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 7.545 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 182 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 262'ye yükselmiştir.

22.Susitçe Köyü-Suşitsa

Susitçe köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Susitçe köyünde 99 evsat ve 17 edna olmak üzere 106 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi

2.460 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 124 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Susitçe köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 162 Müslüman, 96 Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12066, s.56, 89). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 90 evsat, 12 edna olmak üzere 103 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.940 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 95 evsat ve 14 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 110 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.120 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Susitçe köyünde 1 ala, 95 evsat ve 12 edna olmak üzere 108 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 3.090 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 98 evsat ve 12 edna olmak üzere 111 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 3.080 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 106 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 111'e yükselmiştir.

23. Tekye-i Gazi Köyü

Tekye-i Gazi köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindendir. Köyde Gayrimüslimler yaşamaktadır. 1833 yılına ait cizye defterinde Tekye-i Gazi köyünde evsat ve düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 60 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 1.440 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 62 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Tekye-i Gazi köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 70 Müslüman, 36 Gayrimüslim, 20 (Sipahi) Müslüman 20, bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12080, s.23, 45). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 2 ala, 75 evsat, 13 edna olmak üzere 90 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.565 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 2 ala, 75 evsat ve 11 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 88 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.535 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Tekye-i Gazi köyünde 2 ala, 80 evsat ve 13 edna olmak üzere 95 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 2.715 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 2 ala, 82 evsat ve 13 edna olmak üzere 97 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 4.775 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 60 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 88'e yükselmiştir.

24.Yenice-i Sagir Köyü

Yenice-i sagir köyü Hezargrad'ın Kara Lom Nahiyesine bağlı köylerindedir. Köyde Müslümanlar ve Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır.1833 yılına ait cizye defterinde Yenice-i sagir köyünde 25 evsat ve 1 edna olmak üzere 26 cizye vergisi vermeye mükellef kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 612 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 26 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303). Yenice-i sagir köyü temettuat defterine göre 1844 yılında köyde 29 nefer Müslüman, 16 nefer Gayrimüslim bulunmaktadır (ML.VRD.TMT.d, 12051, s.16, 25). 1846 yılına ait olan cizye defterinde 1 ala, 42 evsat, 2 edna olmak üzere 45 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.350 kuruştur (ML.VRD. CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 1 ala, 43 evsat ve 4 edna düzeyinde vergi vermekle mükellef 48 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.310 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Yenice-i sagir köyünde 1 ala, 43 evsat ve 5 edna olmak üzere 49 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.415 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 1 ala, 42 evsat ve 9 edna olmak üzere 52 cizye vergisi vermekle mükellef Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.455 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1833 yılında köyde 26 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 52'ye yükselmiştir.

25.Voynugan-ı Suşitsa Köyü

1846 yılına ait olan cizye defterinde 3 ala, 54 evsat 4 edna cizye vergisi vermekle mükellef 60 Gayrimüslim bulunmaktadır. 1846 yılında köyün toplam cizye vergisi 1.860 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 721). 1847 yılına ait reaya defterine göre köyde 3 ala, 56 evsat 7 edna cizye düzeyinde vergi vermekle mükellef 66 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.965 kuruştur (NFS.d., 6465). 1849 yılına ait reaya defterine göre Voynugan-ı Suşitsa köyünde 3 ala, 51 evsat 4 edna cizye vergisi vermekle mükellef 58 Gayrimüslim bulunmaktadır. Toplam cizye vergisi 1.770 kuruştur (NFS.d., 6467). 1850 tarihli cizye defterine göre köyde 3 ala, 50 evsat 5 edna cizye vergisi vermekle mükellef 58 Gayrimüslim bulunmaktadır. 1850 yılında köyün toplam cizye vergisi 2.775 kuruştur (ML.VRD.CHM.d, 1172). 1846 yılında köyde 60 cizye mükellefi bulunurken bu sayı 1850'de 58'e düşmüştür.

F.Hezargrad cizye defterleri içerisinde ismi geçen Diğer köyler

Bu köyler hakkında temettuat defterleri ve diğer tarihli cizye ve reaya defterlerinde bilgi bulunmamaktadır.

1.Vırbiçe Köyü-Hasanköy Şumnu

1833 yılına ait cizye defterinde Vırbiçe köyünde 108 evsat ve 4 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 112 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 2.640 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 124 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303).

2.Dobrova Köyü-Dobroşka

1833 yılına ait cizye defterinde Dobrova köyünde 16 evsat ve 10 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 26 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde Mahalle-i Dobrova'da 27 cizye kâğıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir. (D.CHM.d, 27303).

3.Bağşi (Yahşi) Köyü

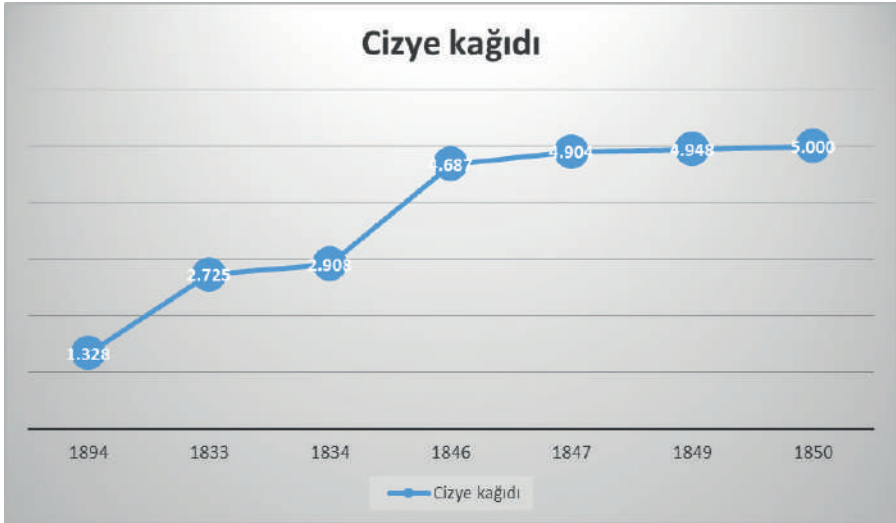
1833 yılına ait cizye defterinde Bağşi köyünde 67 evsat ve 6 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 73 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 1.680 kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 98 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303).

4.Bilaste köyü

1833 yılına ait cizye defterinde Bilaste köyünde 101 evsat ve 8 edna düzeyinde cizye vergisi vermeye mükellef 109 kişi bulunmaktadır. Yıllık bu köyün cizye vergisi 2. kuruştur (D.CMH.d, 27265). 1834 tarihli defterde ise toplam 120 cizye kağıdına sahip Gayrimüslimin bulunduğu kayıt edilmiştir (D.CHM.d, 27303).

1894-1850 Yılları Arasında Hezargrad Kazası ve Nahiyelerinde Cizye Kâğıdı ve Cizye Vergisi

Defter	Cizye kâğıdı sayısı	Toplam cizye vergisi
1694(MAD.d, 1301)	1.328	3.118,5 esedi kuruş
1833 (D.CMH.d, 27265)	2.725	61.860 kuruş
1834(D.CMH.d, 27303)	2.908	67.228 kuruş
1846(ML.VRD.CHM.d, 721)	4.687	133.843 kuruş
1847 (NFS.d., 6465).	4.904	140.220 kuruş
1849(NFS.d., 6467).	4.948	141.915 kuruş
1850(ML.VRD.CHM.d, 1172).	5.000	140,190 kuruş

SONUÇ

Hezargrad çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu bir kazadır. Şehir merkezi ve nahiyelere tabi köylerden özellikle Deliorman (Divaneorman) Nahiyesinde Müslümanlar yoğun şekilde yaşamaktadır. Hezargrad şehrinde Gayrimüslimlerin yaşadığı mahalleler şunlardır: Varoş Mahallesi (Gayrimüslim), İskender Bey Mahallesi (Müslüman-Gayrimüslim), Kasım Paşa Mahallesi (Müslüman-Gayrimüslim) ve Mustafa Çelebi Mahallesi (Gayrimüslim). Varoş ve Mustafa Çelebi Mahallesi tamamen Gayrimüslimlerden oluşurken, İskender Bey ve Kasım Paşa Mahallelerinde Gayrimüslimler Müslümanlarla birlikte ikamet etmektedir. Ayrıca şehirde Yahudiler ve Gayrimüslim Kıptiler de bulunmaktadır. 1833 yılında evsat

cizye kâğıdına sahip bir kişi 24, edna cizye kâğıdına sahip kişi ise 12 kuruş cizye vergisi verirken 1834 yılından itibaren ala düzeyinde 60, evsat düzeyinde 30 ve edna düzeyinde 15 kuruş vergi vermekle mükellef olmuşlardır. Hezargrad şehrinde (Nefs-i Hezargrad) 1833 yılında 166 cizye ödemekle mükellef Gayrimüslim var iken bu sayı 1850 yılına gelindiğinde 448 yükselmiştir. Bunların çoğunluğu evsat düzeyinde vergi vermektedirler. 1833 ile 1850 yılları arasında cizye vergisi vermekle mükellef kişilerin sayısında 322 kişilik bir artış görülmüştür. Dolayısıyla şehrin Gayrimüslim nüfusunun bu süreç içerisinde arttığı görülmektedir. Hezargrad kazasının tamamen Gayrimüslimlerle meskûn köyleri şunlardır: Voynugan-ı Susitçe, Tekye-i Gazi, Kara Yakup, Kızıl Murad, Karacaarnabud, Topçu, Arnabud-ı Vakf, Arnabud, Lütfi ve Ütükler, köyleridir. En kalabalık köyler Kızıl Murad, Aranbud-ı Vakf, Palamartsi, Hüseyince ve Hasanlar köyleridir. Hezargrad bu tarihlerde İvrana, Deliorman (Divaneorman) ve Kara Lom Nahiyelerinden oluşmaktaydı. Hezargrad kazası merkez köylerinde Gayrimüslimlerin yaşadığı 5 adet köy bulunmaktadır. Deliorman (Divaneorman) nahiyesine bağlı 7 köyde, İvrana Nahiyesine bağlı 6 köyde, Kara Lom Nahiyesine bağlı 25 köyde ve nereye bağlı olduğu ifade edilmeye 4 adet köyde Gayrimüslimler bulunmaktadır. Gayrimüslimlerin büyük bir kısmı Kara Lom nahiyesine bağlı köylerde ikamet etmektedir. Netice itibarıyla Hezargrad'a bağlı 47 köyde Gayrimüslimler yaşamaktadır. Bu köylerden sadece 10 adet köy Gayrimüslimlerden oluşmaktadır. Diğer 37 köyde Müslümanlarla Gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır. Hezargrad merkezine bağlı altı adet köyde 1833 yılında 412 cizye vergisi vermekle mükellef kişi varken bu sayı 1850 yılında 665 kişiye yükselmiştir. Kara Lom nahiyesinde bulunan köylerde 1833 yılında 1.610 Gayrimüslim bulunurken bu sayı 1850'de 2.578 kişiye yükselmiştir. İvrana Nahiyede bulunan köylerde 1833 yılında 189 Gayrimüslim bulunurken bu sayı 1850'de 403 kişiye yükselmiştir. Deliorman Nahiyesi bulunan köylerde 1833 yılında 175 Gayrimüslim bulunurken bu sayı 1850'de 550 kişiye yükselmiştir. 1833 yılına ait kayıtlarda sadece ismi geçen geçen 4 köyde 369 Gayrimüslim bulunmaktadır. Netice itibarıyla en yoğun Gayrimüslimi bulunduğu nahiye Kara Lom'dur.

KAYNAKÇA

Başkanlık Osmanlı Arşivi

BOA, D.CMH.d, 27265 ; 27303.

BOA, ML.VRD.CHM.d, 721; 1172.

BOA, NFS.d., 6465 ; 6467.

BOA, ML.VRD.TMT.d, ; 11941; 11942; 11947; 11960; 11956; 11957; 11962; 11974; 11985; 11986; 12016; 12017; 12018; 12026; 12027; 12028; 12030; 12038; 12040; 12043; 12047; 12051; 12056; 12057; 12058; 12062; 12063; 12066; 12067; 12068; 12973; 12075; 12079; 12080; 12081; 12083; 12084; 12086; 12092; 12096.

MAD.d., 1301

Kitap ve Makaleler

Altı, Aziz, Divaneorman Nahiyesi'nden 1768-1774 Osmanlı-Rus Harbine Asker Temini ve Divaneorman Nahiyesi'nin Demografik Özellikleri (1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre), Balkan Araştırmaları dergisi, 2018, Cilt 7, Sayı 2, 311 – 340.

Doğru, Halime Kozlubel, *1844 Nüfus Sayımına Göre Deliorman ve Dobruca'nın Demografik, Sosyal ve Ekonomik Durum*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2011.

Kahraman, Seyit Ali -Yücel Dağlı, *Evluya Çelebi Seyahatnamesi*, 3. Kitap, YKY Yayını, İstanbul 1999,

Kiel, Machiel, "Hezargrad", *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.17, 1998, s.297-300.

Karagöz, Senam, *XV-XVI. Yüzyıllarda Deliorman-Tozluk Hattında Osmanlı Yerleşmesi (Fetih, İskan ve Nüfus)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2019.

Nedelcheva, Nevena, "Socio-Economic Structure of The Christian Population of Hezargrad During The 1840s", 2020.

ÖZCAN, Selim, "XIX. Yüzyılın Ortalarında Sinop'taki Gayrimüslimlerin Sosyal ve Ekonomik Yapısı", *OTAM*, S. 30, Ankara 2011, 145-172